

Μουσικό Σχολείο Τρικάλων

Σχολικό Έτος 2016-17

Υπεύθυνη-διδάσκουσα καθηγήτρια:

Ηλιάδη Αμαλία, φιλόλογος-ιστορικός (ΠΕ02)

«Διδάσκοντας το μάθημα της Φιλοσοφίας στη Β' Τάξη του Λυκείου, αφουγκραζόμενη τους μαθητές/τριες»

Το βιβλίο της Φιλοσοφίας της Β' Λυκείου (Αρχές Φιλοσοφίας, Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και εκδόσεων «Διόφαντος», συγγραφείς: Στέλιος Βιρβιδάκης, Βασίλης Καρασμάνης, Χαρινέλα Τουρνά, έκδοση του 2015) είναι, κατά την εκτίμησή μου, φλύαρο, γενικόλογο, γεμάτο ανούσιες- πολλές φορές- λεπτομέρειες, επεξηγήσεις που πλατειάζουν χωρίς να προσφέρουν σαφείς διευκρινήσεις, αλλά επίσης έχει υπέροχα παραθέματα, εύστοχη επιλογή εικαστικού υλικού, ζωγραφικών πινάκων, εικόνων κ.τ.λ. και πολύ ενδιαφέρουσα βιβλιογραφία. Κράτησα λοιπόν για μένα τη βιβλιογραφία, για τους μαθητές/τριές μου προόρισα τα παραθέματα και τους πίνακες, και προσάρμοσα τη διδακτέα ύλη, έτσι ώστε να ενδιαφέρονται για το μάθημα, να εκφράζονται με ζωντάνια και αμεσότητα σε αυτό και να νιώθουν ελεύθεροι να διατυπώσουν τις ιδέες τους για φιλοσοφικά προβλήματα και υπαρξιακές αναζητήσεις ή να εκφράζουν, χωρίς φόβο, εφηβικές αναρωτήσεις. Αυτό το έχουν δηλώσει αρκετές φορές, με λόγια και με πράξεις.

Κάνοντας έναν απολογισμό της διδασκαλίας μου, εξέφρασα στους μαθητές/τριές μου το «παράπονο» και τη βεβαιότητα πως, ενδεχομένως, δεν θα θυμούνται, αργότερα στο πέρασμα του χρόνου, στοιχειώδη δεδομένα, όπως τη διαίρεση της φιλοσοφίας σε κλάδους, και τους ρώτησα στη συνέχεια να μου πουν τι νιώθουν για τη φιλοσοφία ως μάθημα. Οι προφορικές και γραπτές απαντήσεις τους στο κεντρικό μου ζητούμενο που ήταν η αυθόρμητη κατάθεση απόψεων, εντυπώσεων και προσδοκιών εκ μέρους τους, για το μάθημα της Φιλοσοφίας, με ικανοποίησαν και επιβεβαίωσαν την

βασική μου θεωρητική θέση: ότι σκοπός του μαθήματος είναι η φιλοσοφική και ιστορικο-φιλοσοφική κατανόηση του ζητήματος της διδασκαλίας της φιλοσοφίας, και όχι κατ' αρχήν η πρόταση μιας ειδικής διδακτικής της φιλοσοφίας.

Στην προοπτική αυτή, συζήτησα με τους μαθητές/τριές μου το ερώτημα αν είναι διδακτή η φιλοσοφία, με αναφορά στην προβληματική που ανέπτυξαν ορισμένοι φιλόσοφοι και ορισμένες παραδόσεις. Έγινε ιστορική επισκόπηση της διδασκαλίας της φιλοσοφίας (το πότε, από ποιους και με ποιον σκοπό και μέθοδο έχει διδαχθεί), επισκόπηση που προϋποθέτει –και προχωρεί παράλληλα με– την ίδια την ιστορία της φιλοσοφίας. Στη συνέχεια προτάθηκαν και παρουσιάστηκαν τρόποι διδασκαλίας της φιλοσοφίας (θεματοκεντρικοί και κειμενοκεντρικοί). Με τον τρόπο αυτό δείχθηκε ότι η διδασκαλία της φιλοσοφίας είναι και μπορεί να γίνει ένα φιλοσοφικό «πρόβλημα».

Στις μέρες μας πολλοί συνεχίζουν να επιχειρηματολογούν (ή πιστεύουν ότι δεν χρειάζεται καν να επιχειρηματολογήσουν) υπέρ του σημαντικού (ή και του θεμελιώδους) ρόλου της φιλοσοφίας στη Μέση Εκπαίδευση, ακόμη και στην κοινωνία.

Το αν και πώς διδάσκεται η φιλοσοφία συνδέεται με την αντίληψη για τη φύση της μάθησης και της γνώσης και προϋποθέτει, τελικά, μία θέση για τη φύση και το έργο της ίδιας της φιλοσοφίας. Ως τέτοιο, ως φιλοσοφικό ερώτημα, προσείλκυσε παραδοσιακά την προσοχή των φιλοσόφων, οι οποίοι δεν το άφησαν στα χέρια των ειδικών της διδακτικής (που, εξάλλου, ελάχιστες φορές το καταδέχθηκαν).

Η σημερινή κατάσταση της φιλοσοφίας εντός των εκπαιδευτικών θεσμών (της δευτεροβάθμιας, της τριτοβάθμιας και της διά βίου εκπαίδευσης) μάς αναγκάζει να θέσουμε εκ νέου το ερώτημα, ως επείγον ερώτημα παιδείας και με επίγνωση της ιστορικότητάς του. (Βλ. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Γιώργος Ζωγραφίδης «Η διδασκαλία της φιλοσοφίας. Σκοπός, δομή και περιεχόμενο μαθήματος». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://opencourses.auth.gr/courses/OCRS456/>).

Για ποιο λόγο, όμως, το εκπαιδευτικό σύστημα της Γαλλίας επιμένει τόσο πολύ στο να διδάσκονται οι μαθητές λυκείου τις βασικές αρχές της φιλοσοφίας; Αυτό το ερώτημα διατυπώνει ο Βρετανός ανταποκριτής του BBC στο Παρίσι, **Χιού Σκόφιλντ**. Σύμφωνα με δημοσιογραφικές πηγές, οι δεκαεπτάχρονοι μαθητές στη Γαλλία, στα πλαίσια της μελέτης για το Baccalaureat (το δικό μας αντίστοιχο

απολυτήριο Λυκείου), έχοντας επιλέξει το Bac Litteraire, δηλαδή την «φιλολογική» κατεύθυνση που δίνει έμφαση σε μαθήματα όπως η Φιλολογία και η Φιλοσοφία, μελετούν εντατικά την τελευταία. Μπορείτε να φανταστείτε ότι οι μαθητές θα περάσουν, τουλάχιστον τέσσερις ολόκληρες ώρες διανοητικής εξάσκησης αναπτύσσοντας εξαντλητική επιχειρηματολογία για το θέμα: «Είναι η αλήθεια προτιμότερη από την ειρήνη;». 'Η «Υπάρχει εξουσία χωρίς βία;». 'Η «Μπορεί κάποιος να έχει δίκιο και όταν τα γεγονότα τον διαψεύδουν;». Υπάρχει, βέβαια, και η εναλλακτική επιλογή να ασχοληθούν με μία άσκηση που ζητάει να σχολιάσουν γραπτώς ένα κείμενο. Σ' αυτή την περίπτωση, μπορούν να διαλέξουν ανάμεσα σ' ένα απόσπασμα από το έργο «Tractatus Theologico-Politico» που έγραψε το Σπινόζα το 1670 και σε μία άποψη του Σενέκα για τον αλτρουισμό».

Στη φιλολογική κατεύθυνση μαθητές και μαθήτριες στη Γαλλία διδάσκονται, επί οκτώ σχολικές ώρες την εβδομάδα, πάρα πολλά στοιχεία για το έργο κορυφαίων στοχαστών όπως ο Πλάτωνας, ο Καντ, ο Σοπενχάουερ, ο Χάιντεγκερ και ο Σαρτρ. Μερικά από τα θέματα που πραγματεύονται στην τάξη, στη μελέτη και στις εξετάσεις είναι: η συνείδηση, ο άλλος, η τέχνη, η ύπαρξη και ο χρόνος, η ύλη και το πνεύμα, η κοινωνία, ο νόμος, το καθήκον, η ευτυχία. Υπάρχουν κι άλλες γενικές κατευθύνσεις που μπορεί να επιλέξει ένας μαθητής Λυκείου στη Γαλλία, όπως η επιστημονική. Αλλά ακόμη κι εκεί υπάρχει η φιλοσοφία ως διδασκόμενο μάθημα, αναπόσπαστο τμήμα της διδακτέας ύλης.

Προς τί λοιπόν τόση προσκόλληση στη φιλοσοφία; Θεωρείται ότι στόχος του γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι οι μαθητές όχι απλώς να καταλάβουν τις πιο σημαντικές φιλοσοφικές ιδέες, αλλά κυρίως να μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν στην ενήλικη ζωή τους, στην περίπτωση μιας συνομιλίας.

Κι αυτό, κατά την άποψή μου, συμβαίνει μόνο στη Γαλλία, όπου οι ρίζες της διδασκαλίας της φιλοσοφίας στη μέση εκπαίδευση είναι παμπάλαιες. Το μπακαλορεά της Γαλλίας εισήχθη το 1809 από τον ίδιο τον αυτοκράτορα Ναπολέοντα Βοναπάρτη με τη φιλοσοφία να αποτελεί ένα από τα κύρια μαθήματα.

Η χρησιμότητα της διδασκαλίας της φιλοσοφίας ήταν και παραμένει η εξής: να ολοκληρωθεί η μάθηση ενός παιδιού με στόχο αυτό με τη σειρά του να μάθει να σκέφτεται.

Εμπνεόμενοι από εικόνες και σχετικά κείμενα και διαπνεόμενοι από δημιουργικότητα και ερευνητική διάθεση, οι μαθητές και οι μαθήτριάς μου διατύπωσαν τις σκέψεις, τις απόψεις, τις αντιλήψεις τους για το μάθημα και την αξία της φιλοσοφίας, εκτιμώντας τη σημασία της πολιτιστικής, ελληνικής και ευρωπαϊκής μας

κληρονομιάς και εκφράζοντας παράλληλα τα συναισθήματά τους για το αγαθό της μελέτης και της αυτοσυνειδησίας...

Η Υπεύθυνη-διδάσκουσα Καθηγήτρια **Ηλιάδη Αμαλία ΠΕ02** εύχομαι, σε αρμονική και στενή συνεργασία με τους μαθητές και τις μαθήτριές μου, να συνεχίσουμε να παράγουμε εύχρηστο και ουσιαστικής σημασίας εκπαιδευτικό υλικό που τόσο το έχει ανάγκη η εκπαιδευτική κοινότητα για την προαγωγή της εκπαιδευτικής μας συνείδησης, της εις βάθος αυτοσυνειδησίας μας και το βάθεμα της εσωτερικής μας σοφίας. Όπως οι μαθητές/τριές μας, έτσι κι όλοι μας απολαμβάνουμε, από άποψη περιεχομένου και μορφής, ουσίας και αισθητικής, το ισορροπημένο ερευνητικό αποτέλεσμα του παιδαγωγικού μας μόχθου.

«Για πρώτη φορά στη Β΄ Λυκείου συνάντησα τη Φιλοσοφία. Ένα μάθημα πολύ ενδιαφέρον αλλά δύσκολα αντιληπτό από τους πολλούς. Τα θέματα τα οποία θίγουμε θα έπρεπε να απευθύνονται σε άτομα ωριμότερα, τόσο ηλικιακά όσα και πνευματικά. Το καλύτερο λοιπόν, κατά τη γνώμη μου, θα ήταν οι μαθητές να μνηθούν στο συγκεκριμένο μάθημα από την Α΄ Λυκείου, αλλά με ευκολότερα κείμενα και χωρίς εξέταση διότι είναι ένα ωραίο μάθημα και έχει θετική επίδραση στα παιδιά, όμως δεν είναι τόσο αναγκαίο ώστε να οφείλουν οι μαθητές να δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα και να αγχώνονται για τις εξετάσεις».

Πασσιά Κωνσταντίνα, Β΄2.

«Η φιλοσοφία είναι ένα πολύ ενδιαφέρον μάθημα. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος χαλαρώνουμε και διευρύνουμε τους ορίζοντές μας και το πνεύμα μας. Ξεφεύγουμε από την καθημερινότητα και μεταφερόμαστε με ρηξικέλευθο τρόπο σε άλλους «κόσμους». Φυσικά δεν είναι εύκολο μάθημα. Απαιτεί ένα υπόβαθρο γνώσεων απαραίτητο για ενασχόληση και μεγαλύτερη εμπάθυνση. Συνεπώς, το μάθημα δεν απευθύνεται σε όλο το εύρος των μαθητών όσον αφορά τις κατευθύνσεις. Οι μαθητές της θετικής κατεύθυνσης ίσως να δυσκολεύονται όχι για το υπόβαθρο (αυτό είναι προσωπικό), αλλά κυρίως για την υφή του μαθήματος.

Η φιλοσοφία όπως φανερώνεται και από την ίδια τη λέξη είναι μια πνευματική ενασχόληση. Οι συγκεκριμένοι μαθητές λόγω των μαθημάτων που επέλεξαν είναι πιο πρακτικά άτομα και αναζητούν κάτι πιο απτό στο μάθημα αυτό, γι' αυτό και προκαλείται «σύγχυση».

Σάρρη Διονυσία, Τολίκα Εμμέλεια.

«Το μάθημα της Φιλοσοφίας αποτελεί απαραίτητο συστατικό στοιχείο του σχολικού και εκπαιδευτικού προγράμματος, καθώς διευρύνει τους πνευματικούς ορίζοντες των μαθητών, προάγοντας την αγάπη για την γνώση και την αναζήτησή της, ενόσω εξασκεί την λογική, την αφαιρετική και κριτική ικανότητά τους. Εντέλει, υποβοηθά την συνολική διαμόρφωση του ήθους της προσωπικότητας του ατόμου.

Υπάρχει λοιπόν η δυνατότητα να λειτουργήσει ωφέλιμα η διδασκαλία του συγκεκριμένου μαθήματος και αντικειμένου, εφόσον αυτή πραγματοποιείται στοχευμένα και συνδυαστικά σε σχέση με την θέση και τις προσδοκίες του μαθητή προς και από αυτό. Συνεπώς, η Φιλοσοφία, εκτός από μάθημα γενικής παιδείας, θα άρμοζε να κατέχει μία ειδικότερη θέση ως προς το κάθε επιστημονικό πεδίο.

Υπ/ση: Ο υλισμός και η στείρα αντιμετώπιση της πραγματικότητας της εποχής μας δεν προωθούν την φιλοσοφική προοπτική του ανθρωπίνου βίου πράγματι, όμως ορίζεται χρέος κάθε ευσυνείδητου όντος η επιδίωξη της επαναφοράς αυτής στο φως της κίνησης των ιδεών των ρυθμιστικών του αιώνα μας και της σύγχρονης πολιτείας».

Αλίκη Φλιούκα.

«Φιλοσοφία». Η αρχή των επιστημών. Δεν υπάρχει άνθρωπος που να μην έχει «φιλοσοφήσει» ποτέ στη ζωή. Είναι στην ιδιοσυγκρασία του ανθρώπου, ερωτήματα που δεν απαντώνται αλλά «πρέπει» να απαντηθούν.

Σαν μάθημα, πολύπλοκο. Ίσως και λίγο δυσνόητο. Όμως σίγουρα χρήσιμο, ένα μάθημα που σου προσφέρει την ευκαιρία να σκεφτείς, να ερμηνεύσεις, να συγκρίνεις και εν μέρει να αιτιολογήσεις.

Δεν είναι χαμένη ώρα το μάθημα της Φιλοσοφίας. Σίγουρα μετράει το πώς διδάσκεται. Αλλά το «νόημα» του μαθήματος είναι σημαντικό μια και οι μαθητές μπαίνουν σε μια πρωτόγνωρη διαδικασία σκέψης και αποτύπωσής της με ορθολογικό τρόπο.

Αξίζει και πρέπει να διατηρηθεί».

Χατζής Αθανάσιος Β' Λυκείου.

«Το μάθημα της φιλοσοφίας κατά τη γνώμη μου θα μπορούσε να γίνεται διαφορετικά. Η φιλοσοφία είναι ένα μάθημα που μας βοηθά να ανοίξουμε τους ορίζοντες της σκέψης μας, να προβληματιστούμε και να αναρωτηθούμε για θέματα της ζωής και της καθημερινότητάς μας ίσως ακόμη να βρούμε και την απάντηση σε κάποιο θέμα που απασχολεί την

ψυχή μας και μας κάνει να απορούμε. Πιστεύω πως αν μπορούσαμε να διαθέσουμε μια ακόμη διδακτική ώρα για το μάθημα αυτό θα μας ωφελούσε όλους, γιατί έτσι θα μπορούσαμε να κάνουμε βαθύτερες αναλύσεις πάνω σε φιλοσοφικά ερωτήματα και να μπορούσαμε ίσως να μπούμε μέσα στο πνεύμα της. Ίσως αυτό επιβαρύνει όμως μαθητές της θετικής κατεύθυνσης. Όσον αφορά αυτό θα μπορούσε το μάθημα να γίνεται μόνο για τους μαθητές της θεωρητικής κατεύθυνσης, αν και ως Έλληνες μαθητές καλό είναι να το διδασκόμαστε όλοι προς τιμήν των αρχαίων προγόνων μας».

Παπιά Χαρά **Β΄ 2 Λυκείου.**

«Η Φιλοσοφία είναι ένα μάθημα που διδασκόμαστε εμείς οι μαθητές της Β΄ Λυκείου φέτος για πρώτη φορά. Κατά την γνώμη μου, πιστεύω ότι δεν πρέπει να διδάσκεται ως μάθημα γενικής παιδείας αλλά ως μάθημα Κατεύθυνσης (Ομάδα Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών). Είναι ένα μάθημα που βοηθάει πιστεύω τους μαθητές να λύσουν κάποιες απορίες φιλοσοφικού δοκιμίου ή «υπαρξιακές» απορίες τους. Μέσα από το μάθημα της φιλοσοφίας βοηθούνται οι μαθητές να βελτιώσουν την ομιλία τους, το λόγο τους όσο τον γραπτό αλλά και τον προφορικό λόγο. Κατ' εμέ, το μάθημα της Φιλοσοφίας πρέπει να διδάσκεται αλλά ως μάθημα Κατεύθυνσης και είναι μάθημα για συζήτηση».

Τσιαγκλής Γεώργιος **Β΄ 2 Λυκείου.**

«Κατά τη γνώμη μου η φιλοσοφία σαν έννοια είναι κάτι το απροσδιόριστο, δηλαδή δεν υπάρχει συγκεκριμένη κατεύθυνση που μπορεί να ακολουθήσει κάποιος για να ασχοληθεί με αυτό. Το μόνο σίγουρο είναι ότι χρειάζεται να έχει σφαιρική γνώση. Όσον αφορά για το μάθημα της φιλοσοφίας, πιστεύω πως είναι ένα μάθημα που σε βοηθάει να απελευθερώνεις τη σκέψη σου και επίσης μετατρέπει παιδικές θεωρίες σε τέχνη της λογικής και φαντασίας. Επίσης μας βοηθάει να κατατάξουμε κάποια πράγματα σε διάφορα σύνολα, που τα θεωρούσαμε εύκολα μα παρόλαυτά ποτέ δεν ασχοληθήκαμε μαζί τους».

Νικόλαος Παπιάς.

«Στην ερώτηση «τι είναι φιλοσοφία» μπορούμε όλοι να παραδεχτούμε ότι η απάντηση είναι πολύ δύσκολο να δοθεί, αν όχι αδύνατο. Και αυτό επειδή η φιλοσοφία δεν είναι κάτι αντικειμενικό, κάτι προκαθορισμένο όπως τα περισσότερα τυπικά μαθήματα, αλλά κάτι εντελώς ατομικό, αφού εξαρτάται από την προσωπική αντίληψη του κάθε ατόμου.

Ίσως, για αυτό η φιλοσοφία, προσωπικά, με εξιτάρει σε τέτοιο βαθμό. Ένα μάθημα στο οποίο ο καθηγητής δεν μπορεί να μου πει ευθέως ότι έκανα λάθος, ένα μάθημα στο οποίο μπορώ να αφήσω την φαντασία μου να «καλπάσει», ένα μάθημα που μου επιτρέπει να σκεφτώ αντισυμβατικά και «έξω απ' το κουτί», δεν μπορώ παρά να το εκτιμήσω, αφού, όντας άτομο με μεγάλη αγάπη προς την ιδεολογία της ελευθερίας, το μάθημα της φιλοσοφίας με εκφράζει».

Τσιάρας Βασίλειος.

«Η Φιλοσοφία είναι η επιστήμη που ασχολείται με κάποια ανώτερα θέματα, κυρίως όμως με ερωτήματα τα οποία δεν μπορεί να απαντήσει ο καθένας αφού απαιτούν γνώσεις και όπως υποδηλώνει και το όνομά της, σοφία. Αυτήν η «επιστήμη» προσελκύει αρκετούς ανθρώπους και έτσι έχουν δημιουργηθεί πανεπιστήμια στα οποία σπουδάζεται. Κατά τη γνώμη μου αυτό το μάθημα στο σχολείο είναι αρκετά σημαντικό αφού διευρύνει τις γνώσεις των μαθητών και καλλιεργείται το πνεύμα τους».

Γιώργος Πουλιάνας Β' 2.

«Λοιπόν,

Μας ζητήσατε να σας πούμε για το μάθημα της φιλοσοφίας, και αυτό ακριβώς θα κάνω, θα παρουσιάσω την άποψή μου. Αρχικά, η γνώμη μου είναι πως το μάθημα αυτό είναι αρκετά ενδιαφέρον. Παρόλα αυτά όμως δεν είναι εύκολο να το παρακολουθήσει ο καθένας μας, για αυτό το λόγο κάποιοι μαθητές κουράζονται και σταματάν να προσέχουν. Η λύση σε αυτό είναι να βρούμε ένα τρόπο να μην κουράζονται και να γίνει πιο ενδιαφέρον για αυτούς. Τέλος, αυτό το μάθημα απαιτεί γνώσεις, που εμείς μπορεί να μην έχουμε, γι' αυτό το λόγο αν μπορείτε να είστε πιο αναλυτική και να συγχωρείτε αν δεν μπορούμε να πάρουμε μέρος σε κάποια θέματα!

Σας ευχαριστούμε που μας ακούσατε».

Ιωάννης Παπαβασιλείου.

«Φιλοσοφία είναι η επιστήμη που ασχολείται με ερωτήματα, προβλήματα, απορίες. Η Φιλοσοφία μας ανοίγει νέους δρόμους και αναζητά απαντήσεις σε ερωτήματα που πιθανώς ξεπερνούν τις ανθρώπινες γνωστικές ικανότητες, βοηθώντας να ερευνήσουμε τα όρια αυτών των ανθρώπινων σκέψεων. Ακόμα και όταν αυτός ο προβληματισμός δεν έχει κάποιο αποτέλεσμα δεν θα ήτανε λάθος να πούμε ότι η φιλοσοφία είναι σκέψη πάνω από την ίδια την σκέψη και τις δυνατότητές της».

Αλέξανδρος Ρούππος.

«Η Φιλοσοφία για μένα είναι ένα δύσκολο μάθημα. Για εμένα, άμα δεν προσέξεις στα πρώτα μαθήματα δύσκολα μετά θα καλύψεις τα κενά σου, κάτι σαν τα μαθηματικά. Πάντως είναι ένα διασκεδαστικό μάθημα που λέει ο καθένας τη γνώμη του ή αυτό που πιστεύει και αυτό είναι καλό. Επίσης δεν είναι κουραστικό μάθημα τόσο πολύ όσο κάποια άλλα λόγω της απλότητας εννοώντας ότι δεν έχει κανόνες, πράξεις και άλλα παρόμοια τα οποία είναι πολύ κουραστικά. Παίζει ρόλο φυσικά και ο καθηγητής. Πρέπει να έχει πολλές γνώσεις σε αυτό, να ξέρει να τις χρησιμοποιεί και όλα τα άλλα που χρειάζεται ένας καθηγητής. Κλείνοντας για εμένα η φιλοσοφία είναι ένα δύσκολο μάθημα αλλά όχι κουραστικό ή βαρετό και αυτό είναι πολύ καλό».

Αναστάσης Τσιακμάκης.